

Лектор дисципліни
Контактна інформація
лектора (e-mail)
Сторінка дисципліни в
eLearn

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ
«Ветеринарне акушерство, гінекологія і андрологія»

Ступінь вищої освіти – Магістр
Спеціальність 212 Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза
Освітня програма «Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза»
Рік навчання – 4, семестр – 7, 8
Форма навчання – денна
Кількість кредитів ЄКТС 6
Мова викладання – українська

Доцент Бородиня Валентина Іванівна

borodynia_vi@nubip.edu.ua

<https://elearn.nubip.edu.ua/enrol/index.php?id=728>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

(до 1000 друкованих знаків)

Дисципліна «Ветеринарне акушерство, гінекологія і андрологія» є профільною клініко-біологічною дисципліною, яка висвітлює питання фізіології та патології відтворення тварин.

Мета – вивчення методів діагностики, лікування і профілактики патології розмноження тварин, хвороб молочної залози і новонароджених, а також інтенсифікація відтворення сільськогосподарських тварин з використанням сучасних біотехнологічних методів.

Дисципліна складається з таких розділів: біотехнологія відтворення тварин, ветеринарне акушерство, ветеринарна гінекологія та ветеринарна андрологія.

Робоча програма передбачає вивчення студентами 4 курсу дисципліни впродовж двох семестрів і реалізується через проведення лекцій, лабораторних занять та самостійної роботи студентів. На вивчення дисципліни відводиться 180 годин, у тому числі: лекційних – 60 годин, лабораторних – 60 годин та 60 годин самостійних занять. Заключною формою атестації студентів є екзамен.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні завдання і проблеми у галузі ветеринарної гігієни, санітарії і експертизи або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень, упровадження інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог;

- знання та розуміння ветеринарного акушерства, гінекології і андрології як науки та навчального предмета і його значення для гармонійного формування наукової картини світу, а також розуміння специфіки професійної діяльності в галузі;

- здатність до набуття спеціальних концептуальних знань на рівні новітніх досягнень науки, які є основою для інтегрального мислення та інноваційної діяльності, зокрема в контексті навчальної, навчально-методичної роботи і подальшої професійної діяльності;
- здатність до аналізу власної професійної діяльності щодо реалізації мети і завдань закладу освіти, до професійної самоосвіти, особистісного зростання, проектування подальших освітніх компетентностей.

Загальні компетентності (ЗК):

- володіти культурою мислення, здатністю до узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, постановки мети і вибору шляхів її досягнення;
- вміти логічно вірно, аргументовано і ясно сформулювати усну та письмову мову;
- вміти використовувати нормативні документи в своїй діяльності;
- усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, володіти високою мотивацією до виконання професійної діяльності;
- володіти основними методами захисту виробничого персоналу і населення від можливих наслідків аварій, катастроф, стихійних лих;
- використовувати знання іноземної та латинської мов для отримання інформації професійного характеру з іноземних і вітчизняних джерел;
- здійснювати економічний аналіз і прогноз своєї діяльності;
- прагнути до встановлення міжнародних контактів для підвищення професійного рівня і обміну досвідом;
- використовувати основні закони природничо-наукових дисциплін в професійної діяльності.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

- вміти правильно користуватися медико-технічною та ветеринарною апаратурою та інструментарієм в лабораторних, діагностичних і лікувальних цілях і володіти технікою обстеження тварин;
- знати основи загальної профілактики і загальної терапії при акушерсько-гінекологічній патології тварин;
- знати спеціальну патологію, терапію і профілактику акушерсько-гінекологічної патології;
- проводити клінічне обстеження і призначати необхідне лікування відповідно до поставлених діагнозів;
- здійснювати необхідні діагностичні акушерсько-гінекологічні заходи;
- знати методи асептики і антисептики і їх застосування у практиці ветеринарного акушерства;
- дотримуватися правил роботи з медикаментозними засобами і їх зберігання;
- здійснювати профілактику, діагностику та лікування тварин з акушерсько-гінекологічною патологією при отруєннях та радіаційних ураженнях;

- проводити ветеринарно-санітарну оцінку і контроль виробництва безпечної продукції тваринництва і рослинництва, знати правила перевезення вантажів, підконтрольних ветеринарній службі;
- вміти застосовувати інноваційні методи наукових досліджень у ветеринарії.

Програмні результати навчання (ПРН):

1. Володіти державною та іноземною (іноземними) мовами для можливості усного й письмового спілкування з фахівцями галузі та представниками інших професій і галузей з метою вирішення професійних завдань, для роботи з національними і міжнародними нормативно-правовими актами, науковими працями, методичними розробками, рекомендаціями, інструкціями тощо.

2. Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, а також розуміти необхідність постійного підвищення рівня професійної кваліфікації.

3. Володіти методами та методиками державного (внутрішнього) контролю на підконтрольних потужностях для гарантування безпечності харчового ланцюга, уміти контролювати, оцінювати та управляти ризиками під час виробництва та обігу харчових продуктів.

4. Володіти знаннями про хвороби тварин різної етіології та уміти застосовувати адекватні методи і методики клінічних та лабораторних досліджень для контролю стану здоров'я тварин різних класів і видів, знати шляхи подальшого використання хворих тварин і продукції, одержаної від них, а також від тварин, підданих лікуванню, профілактичним чи іншим обробкам тощо.

5. Володіти методами та методиками ветеринарносанітарного оцінювання систем і способів утримання, догляду, годівлі, напування та експлуатації тварин, стану тваринницьких об'єктів, належної експлуатації технологічного обладнання тощо.

6. Володіти навичками та знаннями, необхідними для ведення ветеринарного обліку, оформлення звітної та іншої необхідної документації, уміти ідентифікувати та встановлювати відповідність харчових продуктів вимогам нормативно-правових актів та іншим відомостям, наведеним в інформації для споживача або у декларації виробника.

7. Мати необхідні знання та уміння для здійснення судово-ветеринарної експертизи згідно з чинним законодавством. 17. Володіти методами контролю ефективності проведення санації різних потужностей з виробництва і переробки продуктів тваринництва відповідно до вимог національних і міжнародних нормативноправових актів.

8. Уміти проводити необхідні клінічні та лабораторні дослідження для загальної ветеринарної превенції на потужностях з виробництва і переробки продуктів тваринництва, здійснювати ветеринарно-санітарне оцінювання систем і способів утримання тварин, визначати безпечність кормів, кормових добавок тощо, а також для забезпечувати належний санітарний стан тваринницьких потужностей.

9. Розуміти суть професії, знати підходи та методи оцінювання різних виробничих ситуацій, володіти абстрактним мисленням та вміти аналізувати можливий подальший перебіг цих ситуацій, уміти приймати обґрунтовані рішення, організовувати та здійснювати якісне виконання прийнятих рішень з дотриманням морально-етичних норм, правил і принципів біобезпеки та біоетики під час використання у професійній діяльності різних біологічних агентів з прагненням до збереження навколишнього середовища.

10. Володіти правовим мисленням і культурним стилем правомірної поведінки у повсякденному житті як у міжособистісних відносинах, так за співпраці із представниками судових та правоохоронних органів під час інспекторської діяльності.

СТРУКТУРА ДИСЦИПЛІНИ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
1 семестр				
Модуль 1. Біотехнологія відтворення тварин				
Тема1. Вступ. Морфологічна структура та функція органів статевої системи самців.	2/2	Знати: зміст дисципліни, коротку історію розвитку ветеринарного акушерства, гінекології та штучного осіменіння сільськогосподарських тварин. Школи акушерів України. Значення дисципліни та її місце	Виконати лабораторну роботу №1 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
		серед інших ветеринарних і зоотехнічних наук. Морфологічну будову та функції органів статевої системи самців. Процес сперміогенезу. Залежність прояву статевих рефлексів самців від типу нервової діяльності. Розрізняти: видові особливості статевих органів самців (сім'яників, придатків сім'яників, додаткових статевих залоз, прутня). Аналізувати: Досягнення вітчизняних і зарубіжних учених з питань акушерства, гінекології і штучного осіменіння тварин. Умови утримання і використання племінних плідників для забезпечення їх статевої активності, одержання повноцінної сперми, високої запліднюваності самок, якісного приплоду. Умови утримання плідників у літній і зимовий періоди.		

Тема 2. Отримання сперми від плідників. Фізіологія і біохімія сперми.	2/2	Знати: методи отримання сперми від плідників: метод штучної вагіни, піхвовий, за допомогою губки, збирача, мануальний, електроеякулятора та ін.), їх переваги і недоліки. Розуміти: Фізіологічні основи отримання сперми. Значення статевих рефлексів при отриманні сперми (тиск, температура, ослизненість). Санітарно-гігієнічні вимоги до взяття сперми. Особливості прояву статевих рефлексів у самців різних тварин. Порушення прояву статевих рефлексів у самців, способи їх профілактика і усунення. Застосовувати: методи отримання та оцінки сперми на племінних підприємствах України. Вплив факторів зовнішнього середовища (температура, рН, осмотичний тиск, реакція середовища, світло, хімічні речовини і т. ін.) та складу середовища на виживання сперміїв. Електричний заряд і аглютинація сперміїв. Температурний шок сперміїв. методи отримання сперми від плідників (метод штучної вагіни, піхвовий, за допомогою губки, збирача, мануальний, електроеякулятора та ін.), їх переваги і недоліки. Фізіологічні основи отримання сперми. Санітарно-гігієнічні вимоги до взяття сперми. Особливості прояву статевих рефлексів у самців різних тварин. Порушення прояву статевих рефлексів у самців, способи їх профілактика і усунення. Правила поводження з плідниками. Хімічний склад сперми різних видів плідників, морфологічну будову спермія (сперматозоїда), фізіологічне значення плазми. Фізіологічні особливості сперми різних видів тварин (об'єм еякуляту, концентрація сперміїв, зовнішній вигляд та ін.). Вміти: Виявляти порушення прояву статевих рефлексів самців – безумовних та умовних. Взяти сперму у плідника, провести органолептичну та мікроскопічну оцінку сперми. Провести органолептичну оцінку нативної сперми,	Виконати лабораторну роботу №2 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 3. Розрідження, зберігання і транспортування сперми плідників.	2/2	приготувати розбавники залежно від сперми плідника та способів її зберігання. Розуміти: значення розрідження сперми плідників. Знати: мету і загальні правила виготовлення середовищ для розрідження сперми плідників. Компоненти розріджувачів і їх значення. Класифікація розріджувачів. Уміти: виготовляти розріджувачі. Аналізувати особливості складу розріджувачів для плідників різних видів тварин і різних режимів зберігання. Ступінь розрідження сперми різних видів плідників. Знати: правила розрідження і фасування сперми, санітарно-технічні умови виготовлення розріджувачів. Порядок виготовлення розріджувачів. Біоконтроль розріджувачів. Умови і тривалість зберігання спермій у придатках сім'яника та причини їх загибелі поза організмом. Вимоги до середовищ для сперми різних видів тварин. Технологія розрідження сперми. Біологічний контроль середовищ. Короткотривале зберігання сперми за температури +2 - +4°C. Короткотривале зберігання сперми за кімнатної температури. Довготривале зберігання сперми за температури мінус 196 °C у рідкому азоті. Режим охолодження і теорія заморожування сперми. Контроль за якістю сперми. фізіологічні основи використання племінних плідників: умови утримання і використання племінних плідників для забезпечення їх статевої активності, одержання повноцінної сперми, високої запліднюваності самок, якісного приплоду. Вплив умов годівлі, утримання, режиму статевого використання плідників на статево активність і якість сперми. Статевий режим для плідників. Утримання плідників у літній і зимовий періоди. Моціон та його вплив на статево активність і якість сперми. Контроль за станом їх здоров'я. Правила поведження з	Виконати лабораторну роботу №3 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 4. Морфологічна структура та фізіологічна функція органів статеві системи самок.	4. 2/2	плідниками. Умови запобігання їх агресивності, правила техніки безпеки. Сперма та її склад: спермії (сперматозоїди) та плазма сперми, їх фізіологічне значення. Фізіологічні особливості сперми різних видів тварин (об'єм еякуляту, концентрація спермій, зовнішній вигляд та ін.). Спермії, їх будова, швидкість і види руху. Джерела енергії спермій – гліколіз (фруктоліз), дихання та розпад АТФ. Фізіологічні типи сперми. Анабіоз спермій та його значення. Розуміти: Стан, завдання і перспективи розвитку дисципліни щодо подальшого розвитку тваринництва. Вплив умов годівлі, утримання, режиму статевого використання плідників на статеву активність і якість сперми. Вплив факторів зовнішнього середовища (температура, рН, осмотичний тиск, реакція середовища, світло, хімічні речовини і т. ін.) та складу середовища на виживання спермій Знати: анатомо-морфологічні особливості будови органів статеві системи самиць (корів, овець, свиней, кобил та дрібних тварин). Розрізняти: видові особливості морфологічної структури різних частин статевих органів самиць (яєчників, яйцепроводів, матки (рогів, тіла, шийки), піхви, присінку піхви, клітора, вульви) і їх фізіологічну функцію. Вміти: виявляти морфологічні зміни у статевій системі самиць у зв'язку з їх функцією.	Виконати лабораторну роботу №4 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 5. Статевий цикл самок і технологія їх осіменіння та визначення оптимального часу введення сперми.	2/2	Знати Особливості овогенезу і фолікулогенезу, розвитку жовтого тіла. Видові особливості прояву статевого акту. Виявляти стадію збудження статевого циклу у самок. Підготувати самку до осіменіння. Провести осіменіння самиць різних видів з використанням сучасних методик та інструментів.	Виконати лабораторну роботу №5 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 6. Фізіологія запліднення і ембріогенезу.	2/2	Розуміти: вплив годівлі і утримання тварин на їх статеве дозрівання. Вік племінного використання тварин. Нейрогуморальну регуляція статевої функції у самиць, методи корекції статевої циклічності. Аналізувати: ефективність застосування методів та способів виявлення самиць в охоті. Ефективність організації ветеринарного і зоотехнічного контролю за проведенням штучного осіменіння у скотарстві, свинарстві, конярстві, вівчарстві, собаківництві, кролівництві. Застосовувати: різні схеми стимуляції репродуктивної функції самиць Знати: особливості ересування спермійв у статевих органах самки, терміни виживання гамет у різних ділянках статевих органів. Розуміти: явище реотаксису і його роль у переміщенні спермійв до місця запліднення. капацитация спермійв і її прояв. проникнення сперматозоїда у яйцеклітину та розвиток зиготи. запліднення. Аналізувати процеси, які відбуваються на різних стадіях запліднення, періоди утробного розвитку, дроблення і ембріогенезу, імплантація в слизову оболонку матки, розвиток ембріона після імплантації.	Виконати лабораторну роботу №6 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 7. Сучасні напрямки біотехнології відтворення тварин. Трансплантація ембріонів у тварин	2/2	Знати: технологію ТЕ у великої рогатої худоби, коней, овець, кіз, лабораторних тварин та новітні напрями в біотехнології відтворення тварин. Вміти: скласти схему ТЕ різних тварин, підібрати необхідні інструменти та матеріали. Наукові досягнення, що забезпечують стрімкий розвиток репродуктивної ветеринарної медицини. Нові напрями біотехнології відтворення тварин. Уміти пояснити принципову суть екстракорпорального запліднення у тварин: його значення, основні етапи, методів ЕКЗ та ICSI (Intra	Виконати лабораторну роботу №7 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

		Cytoplasmic Sperm Injection). Клонування тварин: історія, суть дослідів з клонування вівці Доллі, види клонування. Знати: Трансплантацію ембріонів у тварин: визначення, актуальність, коротка історія розвитку. Схеми технології трансплантації ембріонів. Суперовуляція у корів: визначення, особливості та характеристика гормональних препаратів для її проведення. Вимивання ембріонів та пересадка ембріонів Вміти: Складати схеми трансплантації ембріонів. Особливості та характеристику гормональних препаратів для її проведення. Вимивати та пересаджувати ембріони. Розуміти: вплив годівлі і утримання тварин на вимивання ембріонів та пересадку ембріонів. Нейрогуморальну регуляцію статевої функції у самиць. Аналізувати: ефективність застосування методів вимивання ембріонів та пересадки ембріонів. Ефективність організації ветеринарного і зоотехнічного контролю за проведенням трансплантації ембріонів. Застосовувати: різні схеми стимуляції суперовуляції самиць		
Тема 8. Фізіологія вагітності.	2/2	Знати: яка буває вагітність за часом виникнення, за перебігом, за кількістю виношуваних плодів, розвиток та будову плодових оболонок, будову і функції пуповини. Оцінити морфологічні та фізіологічні зміни в організмі вагітних тварин, визначити тривалість вагітності у тварин. Аналізувати: раціон годівлі у різні періоди вагітності, догляд і утримання вагітних тварин.	Виконати лабораторну роботу №8 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 9. Діагностика вагітності та неплідності у тварин.	2/2	Розуміти: значення своєчасного і точного визначення вагітності і неплідності тварин. Знати клінічні методи діагностики вагітності. Рефлексологічний метод діагностики вагітності. Зовнішні методи діагностики вагітності тварин різних видів,	Виконати лабораторну роботу №9 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

		внутрішні методи діагностики вагітності і неплідності (ректальний і вагінальний). Топографію матки у вагітних і невагітних тварин. Лабораторні методи діагностики вагітності та їх порівняльне оцінювання. Вміти: проводити ректальне дослідження великих тварин на вагітність і визначення її термінів. Застосувати сонографію (УЗД) для визначення ранніх термінів вагітності, статі плода та оцінювання його розвитку. Аналізувати: внутрішні методи діагностики вагітності і неплідності (ректальний і вагінальний). Топографія матки у вагітних і невагітних тварин. Застосовувати: методику ректального дослідження великих тварин на вагітність і визначення її термінів, лабораторні методи діагностики вагітності та проводити їх порівняльне оцінювання. Використовувати: сонографію (УЗД) для визначення ранніх термінів вагітності, статі плода та оцінювання його розвитку		
Тема 10. Патологія вагітності.	2/2	Модуль 2. Ветеринарне акушерство Знати: етіологію і патогенез хвороб вагітних тварин, вплив зовнішніх факторів і стану організму тварини на виникнення хвороб у вагітних тварин. Проводити: діагностику, лікування і профілактику хвороб вагітних тварин.	Виконати лабораторну роботу №10 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 11. Профілактика патології у тварин в період вагітності.	2/2	Знати: основні принципи основні принципи лікування і профілактики хвороб вагітних тварин. Вміти: діагностувати патологію вагітності у різних видів тварин. Проводити: запуск корів та контролювати їх стан під час сухостійного періоду. Аналізувати: ефективність застосовуваних методів і засобів профілактика патології у тварин в період вагітності.	Виконати лабораторну роботу №11 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 12. Аборт у тварин	2/2		Виконати лабораторну	до 5 балів за виконану

Тема 13. Роди у тварин	2/2	Знати: класифікацію абортів (за А.П. Студенцовим): прихований (загибель і резорбція зародка), повний, неповний. Вміти: диференціювати муміфікацію, мацерацію, гнильне розкладання плода. Диференціювати: аборти незаразні, інфекційні та інвазійні. Ідіопатичні, симптоматичні аборти. Аналізувати: можливі ускладнення після абортів. Проводити: діагностику і профілакувати виникнення абортів.	роботу №12 та надіслати звіт до ЕНК.	лабораторну роботу
Тема 14. Патологія родів	2/2	Вміти: визначати анатомо-топографічне взаємовідношення плода і родових шляхів: положення, передлежання, позиція, членорозміщення плода до і під час родів. Знати: ознаки і прояв передвісників родів у різних видів тварин. Розуміти: особливості будови тазу самок різних видів тварин. Розрізняти: стадії родів (підготовча, виведення плода, послідова) та їх тривалість та видові особливості динаміки родового процесу. Проводити: догляд за новонародженими і породіллями.	Виконати лабораторну роботу №13 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
		Знати: види і ознаки патології родів. Аналізувати: причини патологічних родів: а) що залежать від організму матері (слабкі перейми і потуги, вузькість вульви і піхви, звуження шийки матки, спазми шийки матки, скручування матки, сухі роди); б) що пов'язані з неправильним розміщенням плода (неправильні положення, позиція, передлежання, членорозміщення). Вміти: діагностувати та надавати допомогу за передчасних перейм і потуг, набряку вагітних, залежування вагітних, матковій грижі, позаматковій вагітності, вивороті і випадання піхви та матковій кровотечі.	Виконати лабораторну роботу №14 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 15. Оперативне акушерство.	2/2	Визначати: положення, передлежання, позицію, членорозміщення плода до і під час родів. Застосовувати: надавати на практиці рододопомогу (підготовка тварин та акушера, правила рододопомоги, окремі випадки рододопомоги). Розуміти: специфіку оперативного акушерства, його основні завдання. Знати: принципи лікування тварин при затриманні посліду, розриві матки, шийки матки. Розриві піхви, вульви, промежини. Застосовувати: профілактичні заходи за патології родів, Готувати: робоче місце, роділлю, операційне поле та акушерський інструментарій до надання оперативної акушерської допомоги. Проводити: розроджувальні операції: фетотомію, кесарів розтин у корів, свиней, овець та інших тварин; гістероектомію, ампутацію вивернутої матки. Застосовувати: Різні методи діагностики вагітності у тварин. УЗД та лабораторні методи для ранньої діагностики вагітності. Сучасні підходи до лікування та профілактики гестозів у тварин Оцінювати: підготовку самок до родів, стан родильних приміщень для тварин. Аналізувати: організацію рододопомоги тваринам, можливість проведення родів у корів у боксах, допомогу під час фізіологічних родів.	Виконати лабораторну роботу №15 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 16. Фізіологія післяродового періоду.	2/2	ДРУГІЙ СЕМЕСТР Знати: поняття про післяродовий період, інволюцію статевих органів, терміни відновлення статевої циклічності. Вміти: діагностувати загальні зміни в організмі самок у післяродовий період. Розуміти: закономірності перебігу післяродового періоду у корови, вівці, свині, кобили та інших тварин. Аналізувати: показники фізіологічного перебігу і	Виконати лабораторну роботу №16 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 17. Патологія післяродового періоду у тварин.	2/2	закінчення післяродового періоду. Знати: причини захворювання тварин, що виникають у післяродовий період. Проводити: діагностику, лікування і профілактику субінволюції матки, залежування після родів, вивертання та випадіння матки, ампутації матки, післяродового парезу, поїдання посліду і приплоду, післяродової інфекції та інтоксикації. Вміти: діагностувати у тварин субінволюцію матки, післяродовий вульвіт, вестибуліт, вагініт, цервіцит, метрит, периметрит і параметрит та надавати їм ефективну допомогу. Надавати допомогу при післяродовому парезі, післяродовому неврозі, залежуванні після родів у тварин. Розрізняти: післяродові інфекції та інтоксикації, післяродову септицемію, піємію, септикопіємію, сапремію. Аналізувати: організацію контролю за перебігом післяродового періоду у корів. Ефективність заходів запобігання захворюванням тварин, які виникають під час родів і в післяродовий період. Розуміти: значення своєчасної і кваліфікованої допомоги тваринам під час родів в розвитку хвороб новонароджених.	Виконати лабораторну роботу №17 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 18. Фізіологія та патологія новонароджених тварин	2/2	Знати: причини, які спричиняють народження слабкого, із зниженою резистентністю приплоду (аліментарні, імунологічні, інфекційні та ін.). Вміти: застосовувати головні критерії оцінки життєздатності новонароджених телят, лошаг, ягнят, поросят. Методи діагностики та лікування хвороб новонароджених. Природжені аномалії і виродливість новонароджених. Проводити: діагностувати, лікувати та профілакувати гіпоксію, асфіксію, гіпотрофію, затримання меконію, кровотечу	Виконати лабораторну роботу №18 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 19. Фізіологія молочної залози.	2/2	із судин кукси пупка, запалення пупка, норицю урахуса, контрактуру суглобів, природжену відсутність анального отвору і прямої кишки. Знати: морфологічну структуру та видові особливості молочної залози. Фізіологію лактації. Розуміти: Вплив машинного, ручного доїння і ссання на стан молочної залози	Виконати лабораторну роботу №19 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 20. Мастит у ВРХ.	2/2	Знати: правила і техніку машинного і ручного доїння. Роль зовнішніх і внутрішніх факторів в етіології хвороб молочної залози. Поширення маститу і економічні збитки від нього. Класифікацію маститу. Вміти: діагностувати, лікувати та профілакувати хвороби молочної залози. Розрізняти: різні форми маститу, аномалії розвитку вим'я. Аналізувати: причини виникнення, ефективність застосування лікувально-профілактичних заходів за патології молочної залози. Застосовувати: сучасні підходи до діагностики, лікування та профілактики хвороб молочної залози.	Виконати лабораторну роботу №20 та надіслати звіт до ЕНК	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 21. Мастит овець, кіз, свиноматок і кобил.	2/2	Знати: шляхи проникнення інфекції в молочну залозу різних видів самок, роль анатомічних та функціональних аномалій молочної залози у виникненні і розвитку маститу. Аналізувати: роль неспецифічної і специфічної інфекції у виникненні маститу в різних видів самок. Розуміти: особливості етіології, діагностики і профілактики маститу у самок різних видів.	Виконати лабораторну роботу №21 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Модуль 3. Ветеринарна гінекологія				
Тема 22. Хвороби яєчників у тварин	2/2	Знати етіологію захворювання яєчників у продуктивних тварин. Особливості діагностики, лікування і профілактики гіпоплазії яєчників, гіпофункції яєчників, запалення яєчників, персистентного жовтого тіла, атрофії яєчників, склерозу	Виконати лабораторну роботу №22 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 23. Неплідність тварин: поширення причини та класифікація.	2/2	ячники, новоутворення в ячниках, кісти ячників, запалення яйцепроводів у різних видів самок Знати: Поняття про неплідність та яловість. Основні причини і форми неплідності самиць, їх клінічний прояв. особливості проведення акушерської та гінекологічної диспансеризації. Вміти: диференціювати аліментарну неплідність внаслідок загального голодування.	Виконати лабораторну роботу №23 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 24. Симптоматична неплідність.	2/2	Знати: як проводити диференціальну діагностику інфекційних, інвазійних та незаразних захворювань статевих органів у тварин. Вміти: проводити основні заходи лікування хворих тварин і профілактика симптоматичної неплідності, діагностичні, профілактичні та лікувальні заходи щодо акушерських та гінекологічних захворювань тварин. Розуміти: загальні принципи лікування гінекологічно хворих тварин. Розробити: організаційні та превентивні заходи щодо симптоматичної неплідності. Провести: диспансерне обстеження тварин в залежності від періоду репродуктивного циклу. Неплідність як наслідок захворювання статевих та інших органів (вульвіт, вестибулїт, вагініт, вестибулярні та піхвові кісти, гартнерит, хвороби шийки матки, хвороби матки, яйцепроводів і ячників, - клінічні прояви та перебіг).	Виконати лабораторну роботу №24 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 25. Профілактика неплідності с-г тварин.	2/2	Знати: як проводити в практичних умовах заходи, спрямовані на профілактику неплідності продуктивних тварин. Вміти: Діагностувати, профілакувати та проводити лікувальні заходи щодо гінекологічних захворювань тварин.	Виконати лабораторну роботу №25 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 26. Акушерська і гінекологічна диспансеризація.	2/2	Знати: визначення суті і призначення диспансеризації, етапи диспансеризації: акушерська диспансеризація сухостійних корів, родова, післяродова, гінекологічна. Вміти: планувати заходи профілактики неплідності: організаційно-господарські, зооінженерні, ветеринарні. Використовувати: загальні принципи лікування гінекологічно хворих тварин.	Виконати лабораторну роботу №26 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 27. Інформаційні технології в тваринництві.	2/2	Освоїти: програмне забезпечення продуктивного тваринництва. Вміти: працювати з комп'ютерними програмами щодо контролю відтворення молочного поголів'я.	Виконати лабораторну роботу №27 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Модуль 4. Ветеринарна андрологія

Тема 28. Неплідність самців: поширення, причини, класифікація. Імпотенція плідників: діагностика, лікування та профілактика.	2/2	Знати: Поняття про неплідність у самців. Основні причини і форми неплідності самців, їх клінічний прояв. особливості проведення андрологічної диспансеризації. Поширення неплідності плідників. Знати класифікацію та причини неплідності плідників. Вміти: Діагностувати, профілакувати та проводити лікувальні заходи щодо андрологічних захворювань тварин. Організувати превентивні заходи щодо симптоматичної неплідності. провести диспансерне обстеження тварин. Аналізувати: Причини, поширеність та економічні збитки від неплідності.	Виконати лабораторну роботу №28 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Тема 29. Профілактика неплідності плідників.	2/2	Оволодіти: методикою андрологічного дослідження плідників та підготовки бугаїв до дослідження. Знати: заходи подолання неплідності плідників, андрологічну диспансеризацію і її значення в профілактиці імпотенції бугаїв-плідників. геномної оцінки плідників. Вміти: керуватися ветеринарно-санітарними правилами роботи з відтворення сільськогосподарських тварин при вирощуванні і комплектуванні	Виконати лабораторну роботу №29 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу

Тема 30. Нетрадиційні методи лікування та діагностики у ветеринарній репродуктології.	2/2	племпідприємств бугаями-плідниками. Розуміти: значення нетрадиційних методів у лікуванні тварин з акушерською, гінекологічною та андрологічною патологією. Вміти застосовувати: різні види нетрадиційної терапії, для лікування неплодних тварин. Розуміти: принципи застосування патогенетичної терапії (тканинної, новокаїнової терапії), акупунктури, акупресури (точкового масажу), рефлексотерапії, гомеопатії, апітерапії та ін. методів у лікуванні тварин з акушерською, гінекологічною та андрологічною патологією.	Виконати лабораторну роботу №30 та надіслати звіт до ЕНК.	до 5 балів за виконану лабораторну роботу
Всього за 2 семестри				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедайтів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Кожен студент має 2 спроби для здачі кожного модуля впродовж семестру. Подальше перескладання модулів відбувається із дозволу лектора по завершенню семестру, за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Надіслані звіти та есе повинні бути виконані самостійно. Есе повинні мати коректні текстові посилання на використані джерела літератури.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять з дисципліни є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету) з подальшим відпрацюванням занять в навчальній лабораторії до початку екзаменаційної сесії.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

Рекомендовані джерела інформації.

– Основні:

1. Яблонський В.А. Ветеринарне акушерство, гінекологія та біотехнологія відтворення тварин з основами андрології. / Яблонський В.А., Хомин С.П., Калиновський Г.М. та ін. // Вінниця: Нова Книга, 2011. – 600 с.
2. Яблонський В.А. Біотехнологія відтворення тварин / В.А. Яблонський. – К.: Арістей, 2004. – 296 с.
3. Яблонський В.А. Практичне акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин / В.А. Яблонський. – К., Урожай, 2002. – 319 С.

– Допоміжні:

1. Ветеринарна перинатологія / В.П. Кошовий, М.М. Іванченко, П.М. Склярів та ін. – Харків: в-во Шейниной Е.В., 2008. – 465 с.
2. Гришко Д. С. Лекції з ветеринарного акушерства / Д.С. Гришко – Харків : Прапор, 2003. – 398 с.
3. Косенко М.В. Відтворення молочного поголів'я / М.В. Косенко, Б.М. Чухрій, О.І. Чайковська. – Львів: Українські технології, 2005. – 228 с.
4. Журавель М.П. Технологія відтворення сільськогосподарських тварин / М.П. Журавель, В.М. Давиденко. К.: ВД „Слово”, 2005. – 336 с.
5. Завірюха В. Патологія органів розмноження та стимуляція продуктивності корів / В. Завірюха, Б. Куртяк. – Львів» ТеРус», 1999. – 148 с.
6. Косенко М.В. Диспансеризація в системі профілактики неплідності і контролю відтворної функції сільськогосподарських тварин / М.В. Косенко. – К.: Урожай, 1995. – 232 с.
7. Справочник по ветеринарному акушерству / Г.В. Зверева, В.Н. Олескив, С.П. Хомин[и др.]; Под ред. Г.В. Зверевой. – К.: Урожай, 1985. – 280 с.
8. Фахові журнали і збірники наукових праць навчальних та науково-дослідних організацій.
9. Літературні джерела у мережі інтернет.

– Інформаційні ресурси:

1. <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/nd/> – Наукові доповіді Національного університету біоресурсів і природокористування України
2. <http://www.nbu.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.
3. <http://elibrary.ru/>. – Наукова електронна бібліотека.
4. <http://gchera-ejournal.nubip.edu.ua/>
5. Верховна Рада України: <http://rada.gov.ua/>
6. Державна служба України з питань безпечності харчових продуктів та захисту прав споживачів: <http://www.consumer.gov.ua/>
7. Всесвітня організація охорони здоров'я тварин (МЕБ): <http://www.oie.int/>
8. Національна бібліотека ім. В.І.Вернадського: <http://www.nbu.gov.ua>
9. Наукова бібліотека Національного університету біоресурсів і природокористування України: library.nubip.edu.ua
10. Національна Наукова Сільськогосподарська Бібліотека Національної Академії Аграрних Наук: www.dnsgb.com.ua
11. FAO: <http://www.fao.org>